

Ivan Šaško
pomoćni biskup zagrebački
Uvod i homilija
u slavlju euharistije, posvete oltara i blagoslova ambona
u župnoj crkvi sv. Nikole, biskupa, u Bistri
Subota 6. prosinca 2025. u 11 sati

Braćo i sestre u otajstvu radosnoga iščekivanja – mir vama!

Dragi župniče velečasni gospodine Marko (Baršić), prečasni gospodine dekane Dražene (Karačić) i ostala braćo u svećeništvu; dragi đakone i bogoslovi; cijenjeni suradnici i suradnice u životu župe, draga župna obitelji!

■ U ovo zajedništvo s Kristom donosim vam blagoslov i pozdrave našega zagrebačkog nadbiskupa Dražena (Kutleše), čestitajući vam svetkovinu zaštitnika vaše župe svetoga Nikole, biskupa, u slavlju kojemu dodatnu ljepotu daje posvećenje novoga oltara i blagoslov ambona.

Ovim slavljem ponajprije dajemo hvalu Bogu. Pred njega donosimo i zahvalnost svima koji su pridonijeli da u ovoj župnoj crkvi bude – smijemo reći: konačno (!) – posvećen oltar. Hvala Župniku i cijeloj župnoj zajednici, svima vama koji ste svojim molitvama i materijalnim priložima pratili ostvarivanje ovoga vrijednog djela, kao i akademskom umjetniku gosp. Jeronimu Tišljaru (danas među nama) koji je spremno i s ljubavlju prionuo radu te ostavio ugrađen trag svoga umijeća, istančane duhovnosti i crkvenosti u kamenim, staklenim i drugim oblicima.

■ U vašoj je župi, braćo i sestre, znakovito da danas povezujemo oltar i svetost svetoga Nikole. Oltar u sebi uprisutnjuje otajstvo Kristove žrtve, njegove pobjede nad smrću i zajedništva euharistijskoga stola nas vjernika. Oltar odražava najveći dar koji čovjek može primiti na zemlji, dar vječnoga života koji živi po vjeri, nadi i ljubavi.

Upravo takav, oltar je vrelo novoga života, života koji kršćani i kršćanke, koji mi, Crkva, živimo snagom Božjega Duha. Oltar nas uči živjeti nesebično; slijediti Božja nadahnuća i iznenađujuću i predivnu kršćansku zakonitost po kojoj se umnaža dijeleći.

■ Iz toga je vidljivo da je i sveti Nikola nošen istom snagom euharistije, snagom oltara. Crkveni spomen i predaja, a osobito pučka pobožnost povezuje ga ponajviše s darivanjem.

To se darivanje očitovalo: u njegovoj u zauzetosti za siromašne i u predanosti dokidanju bijede; u pouci za sve nas da svatko ima nešto što drugima može darovati i s drugima dijeliti; u njegovoj neumornosti zalaganja za istinu i pravednost; u brizi za slobodu čovjeka i njegovo dostojanstvo; u prepoznavanju važnosti obitelji i svemu što joj prijeti; u odgovornosti za društvenu zajednicu; za zaštitu ugroženih, izloženih raznim pogibeljima sigurno ih vodeći prema konačnomu cilju...

Zbog svega toga prepoznat je kao nebeski zaštitnik: djece, mladih, djevojaka, studenata, siromaha, a mnoge su ga zajednice, kršćanske strukovne organizacije uzele za svoga zaštitnika i pratitelja, kao što su: pomorci, ribari, putnici, trgovci, odvjetnici, krojači, farmaceuti, pekari, zatvorenici.

■ Braćo i sestre, oltar je istinsko središte svake crkve i kapele. Zbog toga su u starini crkve gradili počevši od određivanja mjesta za oltar, od osmišljavanja oltara i oltarnoga prostora.

Nadam se da će današnji bogat i dojmljiv obred u nama obnoviti ili pobuditi veću osjetljivost prema središtu našega života, izvoru smisla našega življenja prolaznosti i nade u vječnost s Gospodinom.

Svetomu Nikoli ime dolazi od grčke riječi *nike* što znači 'pobjeda'. U kršćanstvu je to nekršćansko ime zadobilo novo i punije značenje, jer je Krist istinski i najveći pobjednik. On je pobijedio tamo gdje je čovjek sam gubitnik; pobijedio je zlo i smrt. Mi smo po krštenju dionici Kristove pobjede.

Homilija

Liturgijska čitanja:
Iz 6, 1-8; Ps 40 (39); Otk 21, 1-5a;
Mt 13, 44-46

1. Razmišljajući o tome što bi bilo nužno i što bi bilo prikladno naglasiti u izgledu oltara u Bistri, bilo je jasno da novi oltar treba odražavati sklad novoga i staroga i pritom zadržati glavna obilježja oltara: da bude od kamena i da bude vidljiva njegova dvodijelnost: oltarna ploča, latinski zvana *mensa* i podnožje oltara koje poput debla (lat. *stipes*), poput nogu nosi oltarnu ploču.

I tražeći oblike, pozornost je privukao stari oltar, na kojemu je svetohranište, te je umjetnik gospodin Tišljar napravio prijedlog koji ovim gotičkim lukovima u podnožju upućuje ne samo na slične lukove na retablu u koje je smješteno raspelo iznad svetohraništa, nego i na vrijeme gotike, kada se ovdje u Bistri prvi put spominje crkva sv. Nikole prije osamsto godina.

Jedan, nešto manje važan razlog, jest i taj što takav šiljati luk možemo lako povezati i s oblikom biskupske mitre, kao jednoga od prepoznatljivih svetačkih atributa sv. Nikole.

Cijeli je oltar izražaj Kristove prisutnosti i zbog toga je primjereno da na njemu bude Kristov znak. Za tu znakovitost tražili smo nešto što bi upućivalo na neku bistransku posebnost, na detalj koji je u ovome kraju ljudima drag; koji sažima puno životnosti prošloga i sadašnjega, koji budi osjećaje, ljepotu, vrijednosti, pripadnost.

Tako je oblik križa, smješten u prazninu podnožja oltarnih lukova, u izravnome suodnosu prema dekorativnim elementima lijevo i desno od svetohraništa.

Taj je križ u kružnome obodu obješen poput privjeska, obogaćen staklenim zrcima, kako se to već više od stotinu godina radi s nakitom u ovome kraju, ovdje u Bistri, poznatim pod imenom *kraluš*. To je bilo nadahnuće koje je vodilo umjetničko osmišljavanje i koje treba voditi nás do dubine značenja oltara.

U tome suodnosu ne bismo smjeli previdjeti da je raspelo iznad svetohraništa, taj najjasniji znak Kristove muke, u oltaru doživjelo preobrazbu, kao što je uskrsnućem, euharistijskim otajstvom, križ preobražen u ljepotu i ukras; pet crvenih zrnaca, od kojih je središnje najveće, govore o vidljivim ranama i nakon uskrsnuća; patnja je postala sjajem, trpljenje je zadobilo smisao. Krist je došao, umro i uskrsnuo radi našega spasenja, radi naše vječne sreće! Tako podnožje oltara spaja spilju Kristova rođenja i grob Kristova uskrsnuća!

2. Braćo i sestre, slušali smo navještaj Božje riječi u kojemu je najprije viđenje proroka Izaije Gospodina u neizrecivoj ljepoti i snazi svetosti, pred kojom se on osjeća malenim, nedostojnim, nečistim. No, upravo takav, krhak i slab, pozvan je i poslan biti Božjim navjestiteljem.

U Psalmu, tipičnome za došašće, progovarali smo nadom, o cvjetanju pravde i mira; o vladavini koja pazi na siromašne i nemoćne; o Bogu koji donosi blagoslov i spašava živote najslabijih.

Svaki dio navještaja govori o novosti koja preobražava svijet, što zadivljujućim slikama donosi Knjiga Otkrivenja, osobito slikom Božjega Šatora; njegova boravka s ljudima. To je ujedno i predivno tumačenje oltara: Bog koji se utjelovio i snagom žrtve na križu, snagom Duha Svetoga preobrazio svijet, tako da svi koji vjeruju u njega i tu vjeru žive već sada imaju predokus vječnosti. Oltar je mjesto na kojemu se ostvaruje Božje djelo: *Evo, sve činim novo!*

Misleći na *kraluš*, u ušima ostaju riječi iz Zadnje biblijske knjige, o novome Jeruzalemu koji silazi s neba *opremljen kao nakićena zaručnica*. Oltar je poveznica neba i zemlje; slika i stvarnost Krista, jedinoga posrednika između Boga i ljudi.

Ima li veće spoznaje, većega otkrića od toga da se na oltaru posadašnjuje dar Božje ljubavi u njegovu Sinu; da smo mi već sada, dok slavimo euharistiju, dionici vječnosti?

Ovdje, dok slavimo po Kristu, s Kristom i u Kristu, ovdje je najveća dragocjenost, ali i izvan slavlja, ovaj će oltar pogled i duh privlačiti govorom bisera o kojemu smo slušali u Isusovim prisposodobama o nebeskome kraljevstvu.

3. U Božjemu vremenu u kojemu nam je dano živjeti i koje najčešće zovemo svojim; u vremenu u kojemu se čini da je nestalo divljenje i zahvala za darovanost, Evanđelje naviješta radost zbog nađenosti *blaga i bisera*.

Nakon što je pronašao blago, čovjek odlazi – pun radosti – prodaje sve i kupuje polje. Pokreće ga najljepši poticaj koji postoji za čovjeka – radost. Istinski nas ne pokreću naredbe i nametnute zapovijedi, poslovni planovi ni snaga volje nego čežnja, otkriveno blago (*gdje ti je blago, ondje će ti biti i srce*, usp. Mt 6, 21); napredujemo zahvaljujući zaljubljenosti i radosti koja čuva žar u srcu.

U današnjim dvjema prisposodobama blago, biser, vrijednost, divljenje – Božja su imena. Svojim nabojem osjećaja i otvaranjem budućnosti obraćaju se i našoj vjeri pitajući: *Je li Bog za tebe blago ili samo obveza? Je li biser ili dužnost? Jesam li zahvalan Bogu koji me doveo na polje s blagom, pred puno bisera?*

4. Bistra svojim imenom doziva bistrinu koja nam je bliska po bistroj vodi, ali ju smijemo proširiti: na bistrinu pogleda, na bistrinu duha i duše, na bistrinu pameti i srca. Štoviše, ime Bistra tako je bliska po zvuku i značenju riječi 'biser'.

Ovaj će oltar trajno govoriti o najljepšemu biseru koji čovjek može otkriti kao odgovor na čežnju koju je Bog usadio u ljudska bića. To je čežnja za puninom koju ništa prolazno ne može dati; čežnja za vječnošću za koju nas je Bog stvorio. Taj biser je sam Isus Krist, naša jedina nada i jedina sigurnost.

U ovoj svetoj Godini, u Jubileju u kojemu nastojimo živjeti kao *hodočasnici nade* živimo i napetost izvanjskih nesigurnosti i sigurnosti vjere, čvrstoću Božje stijene i naše nestalnosti. I ta je slika pred nama.

Otkriveni biser, ovdje je pred nama kao u otvorenoj škrinji, ali je istodobno i izložen u svojoj krhkosti. Potrebno ga je čuvati, brižno njegovati, brinuti se da ne izgubi sjaj. Isus koji je sebe izložio i za nas se založio da bismo bili zaštićeni, upozorava nas *da ne bacamo biserje pred svinje* (usp. Mt 7, 6), da ne obescijenimo darovanu dragocjenost, nego da naši životi postanu biserje koje se ne može razbiti i uništiti.

Oltar nije samo mjesto na kojemu se divimo Božjemu djelu i njegovoj prisutnosti. Oltar je mjesto s kojega mi blagujemo Kristovo tijelo i krv, da bismo postali ono što primamo, da mi budemo Kristova vidljivost u svijetu, osobito po ljubavi.

Ta ljubav je najvidljivija u darivanju života za svoje bližnje, kako to pokazuju sveci i blaženici. Kako se ne sjetiti nezaboravnih riječi sv. Ivana Pavla II. koji je bl. Alojzija Stepinca nazvao „najsvidljivijim likom Crkve u Hrvata“? Sjaj toga bisera naše Crkve bit će ovdje bliži po Blaženikovim moćima koje danas ugrađujemo u oltar.

5. O istome darivanju govori život svetoga Nikole, zbog čega je postao velikim nositeljem prepoznatljivosti kršćanske kulture kao *kulture dara i darivanja*; ne ljudskih zasluga i veličina; ne oholosti i samodopadnosti, nego malenosti i služenja.

To je naznačeno osobito ovdje na ambonu, na njegovoj središnjoj okosnici na kojoj su također istaknuti biseri, a osobito tri kuglice koje asociraju na tri grumena zlata, na tri zlatne jabuke, slike darežljivosti svetoga pastira Nikole.

To je nadasve biserje Božje riječi koje se s neba se spušta na zemlju; posijano poput zrnja ulazi u brazde naših života, da bi urodilo plodovima Kristova kraljevstva.

Ti su plodovi, zahvaljujući uvelike i sv. Nikoli, ostali vidljivi u kršćanskoj kulturi, u pučkoj predaji, pobožnosti, običajima i umjetnosti. Tako je očito da je kršćanska kultura darivanja, nesebičnosti i brižnosti oblikovala je hrvatsku kulturu. Ne bismo smjeli zatvoriti oči i srce pred tom ljepotom.

Pozvani smo čuvati taj biser. Jer, obescijeniti i iskrivljavati tu kulturu, počevši od raznih nekršćanskih parodija koje se pokrivaju imenom sv. Martina i 'Martinjem' ili sada, po takozvanim adventskim sadržajima, a zapravo po besmislenim i protukršćanskim manifestacijama, znači duhovno osiromašivati naše hrvatsko narodno biće.

To znači pretvarati naše društvo u pustinju bez povijesti, bez identiteta i bez smisla. Takva slavlja, iskorijenjena iz kršćanstva u kojemu su nastala, uz svu buku i blještavilo ostaju gluha i nijema, pogubna za nas i za naraštaje koji dolaze.

Svetost sv. Nikole seže dalje od crkvene zajednice i može zahvatiti svakoga čovjeka, uključiti ga u zajedničku povijest, oplemeniti međusobne odnose, počevši od najmanjih, preko obitelji i svakoga istinskog zajedništva.

Biser Evanđelja sjaji svima. Neki mu se raduju i dive, a drugi ga žele ukloniti. Zato molimo zagovor svetoga Nikole da nas prati Kristovom ljubavlju.

6. I na kraju:

Razmatrajući obred posvete oltara lako uočavamo da su geste skoro jednake gestama iz obreda krštenja. Kao što se ljudsko tijelo u krštenju zahvaća molitvom, vodom, uljem, odjećom i svjetlom, tako je i s oltarom. To je razumljivo, jer je oltar izvorište Kristove prisutnosti i našega pritjelovljenja Kristu. Krštenje vodi prema oltaru i euharistiji.

Mi, kršćani, u oltaru vidimo i živimo otajstvo utjelovljenja Božjega Sina i prinošenja. Tu smo na izvorištu vode i Duha od kojega živimo i u kojemu je istinska snaga Crkve.

Oltar se škropi blagoslovljenom vodom, pomazuje krizmenim uljem, kadi se tamjanom, obasjava svjetlom, prekriva se, 'odjeva' se bijelim ruhom, oltarnikom. Sve to praćeno je molitvom kojom molimo Božju snagu, oduševljenje, utjehu i zaštitu.

Živimo kao Kristovo biserje u svijetu. Amen.

Uvod prije Ispovijesti vjere:

Braćo i sestre, Gospodina danas molimo i za hrabrost iznošenja istine, za gorljivost u obrani istine kakvu je očitovao sveti Nikola. Ove se godine spominjemo 1700. obljetnice prvoga sveopćeg crkvenoga sabora u Niceji 325. godine.

U tome zajedništvu, u kojemu su neki biskupi na svome tijelu još nosili rane nedavnih progonstava u Rimskome Carstvu; na Koncilu, na kojemu je sudjelovao i sv. Nikola, brušeni su izrjeci istina vjere, koji su sačuvani u molitvi Vjerovanja kojom sada, u duhu zahvalnosti i radosti, zajedno ispovijedamo svoju vjeru:

Vjerujem u jednoga Boga...